

Docentenhandleiding

- Leeftijd: 14-18 jaar
- Geschikt voor: vanaf tweedejaars voortgezet onderwijs
- Tijd: 45-70 min (afhankelijk van aantal opdrachten en fragmenten)
- Vakgebied: Nederlands, Maatschappijleer, Maatschappijwetenschappen, Filosofie en Kunstzinnige Oriëntatie. Daarnaast sluit het aan bij denk- en leervoorwaardelijke vaardigheden (voorheen 21e-eeuwse vaardigheden).
- Kernbegrippen: klimaat, voedselverspilling, bewustwording.

Wat houdt ons tegen? – Voedselverspilling

Wat houdt ons tegen? is een zesdelige serie van HUMAN over wat ons tegenhoudt om drastische veranderingen aan te gaan voor het klimaat. De aflevering [Een Beter Milieu begint met Eten](#) gaat over voedselverspilling. Jaarlijks gooien we met z'n allen twee miljard kilo voedsel weg. Het is een hoeveelheid voedsel die ook nog eens verantwoordelijk is voor zes procent van de totale uitstoot van broeikasgassen. Om de klimaatdoelen van 2030 te halen, moet deze uitstoot minimaal gehalveerd worden. Hoe zijn we in deze wegwerpcultuur beland, maar vooral: hoe komen we er weer uit?

Leerdoel

Aan het eind van de les zijn de leerlingen zich meer bewust over hoe ze met voedsel omgaan. Daarnaast hebben de leerlingen meer inzicht in waarom er zoveel voedsel wordt verspild en wat ze zelf tegen voedselverspilling kunnen doen. Tot slot, leren ze welke rol het bedrijfsleven hierin speelt.

Opbouw les

De les bestaat uit het bekijken van [drie fragmenten](#) uit de aflevering Een Beter Milieu begint met Eten. Na elk fragment kan er een opdracht gemaakt worden. Afhankelijk van de tijd kan er voor worden gekozen om een, twee of alle drie de fragmenten en opdrachten te behandelen. De fragmenten kunnen los van elkaar in de klas worden ingezet. Als afsluiting kan een klimaatdebat worden gehouden.

[Fragment 4 op de educatiepagina](#) kan als samenvatting aan het einde van de les bekeken worden. Wat gaan de leerlingen anders doen na deze les?

Keuzeopdrachten

Werkblad

Wat houdt ons tegen? (vo) Voedselverspilling

Kijk, ruik, proef (frag. 1)

10 min

Kijk met de klas fragment 1 (40 seconden). In deze animatie wordt uitgelegd hoe het werkt met de 'ten minste houdbaar tot datum' op supermarktproducten. Door deze animatie te laten zien, krijgen de leerlingen een beeld hoe dit in zijn werk gaat en waarom dit voedselverspilling kan veroorzaken.

Na het kijken van het fragment kan de de **kijk, ruik, proef opdracht** worden gedaan. De leerlingen pakken allemaal iets te eten of drinken uit hun tas. Vervolgens beantwoorden ze individueel of in tweetallen de vragen op het **werkblad**.

- 1) Wat zie je?
- 2) Wat ruik je?
- 3) Wat proef je?
- 4) Zonder de Tenminste Houdbaar Tot (THT) datum te bekijken, tot hoelang denk je dat dit eetbaar is?
- 5) Wanneer zou je dit niet meer eten?

Klassengesprek over dumpster diving (frag. 2)

10 min

Kijk met de klas fragment 2 (1.24 minuten). In dit fragment praat presentator Daphné met Theo Vreugdenhil, die een groot deel van zijn voedsel uit de vuilnisbak bij de supermarkt haalt.

Ga na het kijken van dit fragment het gesprek aan met de klas. Bespreek wat iedereen van deze actie vindt. Door dit klassikale gesprek wordt het onderwerp meer persoonlijk gemaakt.

- Wat vind je van dumpster diving?
- Zou jij zelf voedsel uit een vuilnisbak eten? Waarom wel/niet?
- Gooi jij zelf wel eens voedsel weg, wat nog prima te eten is? Leg uit waarom wel/waarom niet.
- Als je boodschappen doet, denk je dan na wanneer je wat koopt? Leg je antwoord uit.

Dumpster diving is het rondsnuffelen in vuilnis op zoek naar bruikbare zaken die door anderen zijn weggegooid.

Van hier tot... Tokio? (frag. 2)

10 min

Wist je dat we per dag in Nederland 700.000 broden weggooien. Dat is omgerekend 28 sneetjes brood per klas. Er wordt veel voedsel weggegooid, zoals dus brood.

Vraag in de klas rond wie er wel eens brood mee naar school neemt. Gooi je dat brood wel eens weg? Waarom doe je dat?

Stel vervolgens de vraag: *er staat een file van vrachtwagens gevuld met voedsel. De vrachtwagens bestaan uit voedsel dat in Nederland in een jaar is verspild. De file begint bij [stad school], en in welke stad eindigt de file...?*

Schrijf de vraag op het bord. Laat iedereen een antwoord opschrijven. Wie zat er het dichtstbij?

Oplossing...

Er wordt 2 miljard voedsel per jaar verspild. Dit is een file van Utrecht tot Barcelona, 1.500 kilometer.

Help de voedselindustrie (frag. 3)

15-20 min

Kijk met de klas fragment 3 (4.23 minuten). In dit fragment gaat journalist Jeroen Smith in gesprek met de directeur van supermarkt Albert Heijn. Zij wil ook graag verandering. Ook voor de Albert Heijn blijft voedselverspilling een flinke opgave.

Verdeel de klas in groepjes. Ieder groepje bedenkt een slogan voor een poster of spandoek die een supermarkt bij jullie in de buurt kan ophangen. Of laat de groepjes een sticker ontwerpen die de supermarkt op haar producten kan plakken. Het doel van de poster of sticker is om mensen bewuster met hun voedsel te laten omgaan en dus minder snel voedsel weggooiden.

Benodigheden:

- Pen of potlood
- Groot vel papier
- Stiften

Vervolgens kunnen de posters/stickers worden gepresenteerd voor de klas.

Vragen die je tijdens de presentatie kan stellen zijn:

- Waarom hebben jullie voor deze vorm gekozen?
- Wie hopen jullie vooral te bereiken?

Tip: E-mail alle ideeën naar een supermarkt bij jullie in de buurt. Misschien dat de posters of spandoeken wel in de supermarkt komen te hangen!

Eindopdracht: Het klimaatdebat

20 min

Je gaat in de klas een debat voeren over voedselverspilling in Nederland. Verdeel de klas in groepen van vier. Elke groep krijgt één rol: 1) minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2) supermarkt manager, 3) voedselproducent (zoals een boer, tuinder) en 4) consument. Eventueel kan je extra rollen toevoegen, zoals de voedselbank of de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA).

Verbouw de ruimte in het klaslokaal. Zorg dat de vier groepen tegenover elkaar staan, zodat ze tegen elkaar kunnen spreken. Schrijf de stelling op het bord en geef de leerlingen vervolgens 5 minuten om hun gezamenlijke standpunt te bepalen. Laat ze hierbij gebruik maken van de informatie uit *Wat houdt ons tegen?*. Elke groep heeft één groepsleider nodig. De groepsleider vertelt wat de standpunten zijn van het team. Vervolgens mag iedereen van de groep mee debatteren.

Als docent ben je de voorzitter van het debat. Zorg ervoor dat het debat eerlijk verloopt. Let erop dat leerlingen elkaar laten uitpraten en dat iedereen aan het woord komt.

Kies een stelling uit:

- *Ook de minder mooie tomaten en appels moeten in de supermarkt liggen*
- *Voedselverspilling wordt veroorzaakt door onze manier van leven*
- *Voedselverspilling is het gevolg van kapitalisme*
- *De THT-datum moet verdwijnen*

Als afsluiting van het debat kan worden toegewerkt naar een samenwerking. *De strijd tegen voedselverspilling: hoe kunnen supermarkten, de politiek, voedselproducenten en consumenten samenwerken?*

Wat houdt ons tegen? (vo) Voedselverspilling

Supermarkt

Supermarkten willen zoveel mogelijk verkopen om winst te maken. Maar dat betekent soms dat ze te veel bestellen en voedsel moeten weggooien. Hoe kunnen supermarkten minder verspillen en toch geld verdienen?

Ministerie van Landbouw

De minister kan regels maken over hoeveel voedsel boeren mogen produceren. Maar als ze te streng zijn, kunnen boeren geld verliezen. Hoe kan de regering helpen zonder boeren in de problemen te brengen?

Boeren

Boeren willen genoeg voedsel laten groeien, maar soms kunnen ze niet alles verkopen. Als ze te veel oogsten, kan het bederven voordat het wordt verkocht. Hoe kunnen boeren helpen om minder voedsel te verspillen?

Consument

Mensen willen vers voedsel dat er goed uitziet, maar soms gooien ze eten weg als het niet perfect is. Hoe kunnen consumenten hun verwachtingen veranderen en meer voedsel redden?

Bovenstaande kaartjes kunnen eventueel ter ondersteuning worden uitgedeeld aan de groepjes.

Extra verdieping

Bekijk het educatiedossier [Klimaat](#) voor meer lesmateriaal en video's.

Bekijk [de andere afleveringen en uitlegvideo's](#) van Wat houdt ons tegen?.

Bekijk de aflevering van Metropolis over [het wereldwijde gebrek aan water](#) of de aflevering over [vlees](#).

Bekijk de website van [Samen Tegen Voedselverspilling](#) voor meer verdiepende informatie.

Bekijk de website van het Voedingcentrum voor [meer informatie over voedselverspilling](#).

Tot slot

HUMAN is altijd benieuwd naar de manier waarop bovenstaande opdrachten in de klas zijn behandeld. Heb je tips en/of aanvullingen voor ons of voor andere docenten? Dan kan je een mail sturen naar educatie@human.nl. Bedankt!

Werkblad Wat houdt ons tegen? Voedselverspilling

→ Zie, kijk, proef

1) Wat zie je?

---

2) Wat ruik je?

---

3) Wat proef je?

---

4) Zonder de Tenminste Houdbaar Tot (THT) datum te bekijken, tot hoelang denk je dat dit eetbaar is?

---

5) Wanneer zou je dit niet meer eten?
